

หนังสืออ่านภาษาอังกฤษ

บทประพันธ์อธิบายลัทธิขงจื๊อ

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ของ

กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ทบอชยานภาษาไทย

บทประพันธ์อธิบายลัทธิ

สำหรับชนประณมปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๕๒

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๗๕ สตางค์

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์นครสภา

ปกปกของข้างลำพอน พระนคร

คำนำ

หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ บทประพันธ์อธิบายสุภาษิตนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้รวบรวมจากบทประพันธ์อธิบายสุภาษิตประจำเดือน ของวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทย โดยคัดเลือกบทประพันธ์ประจำเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ๒๕๑๕ รวมสิบเอ็ดบท และได้รับอนุญาตจากวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทยแล้ว กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้เป็นหนังสืออ่าน กวีนิพนธ์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ในการรวบรวมหนังสือนี้ ได้ให้เจ้าหน้าที่ทำคำอธิบายศัพท์ไว้ด้วย

กองวิชาการ กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

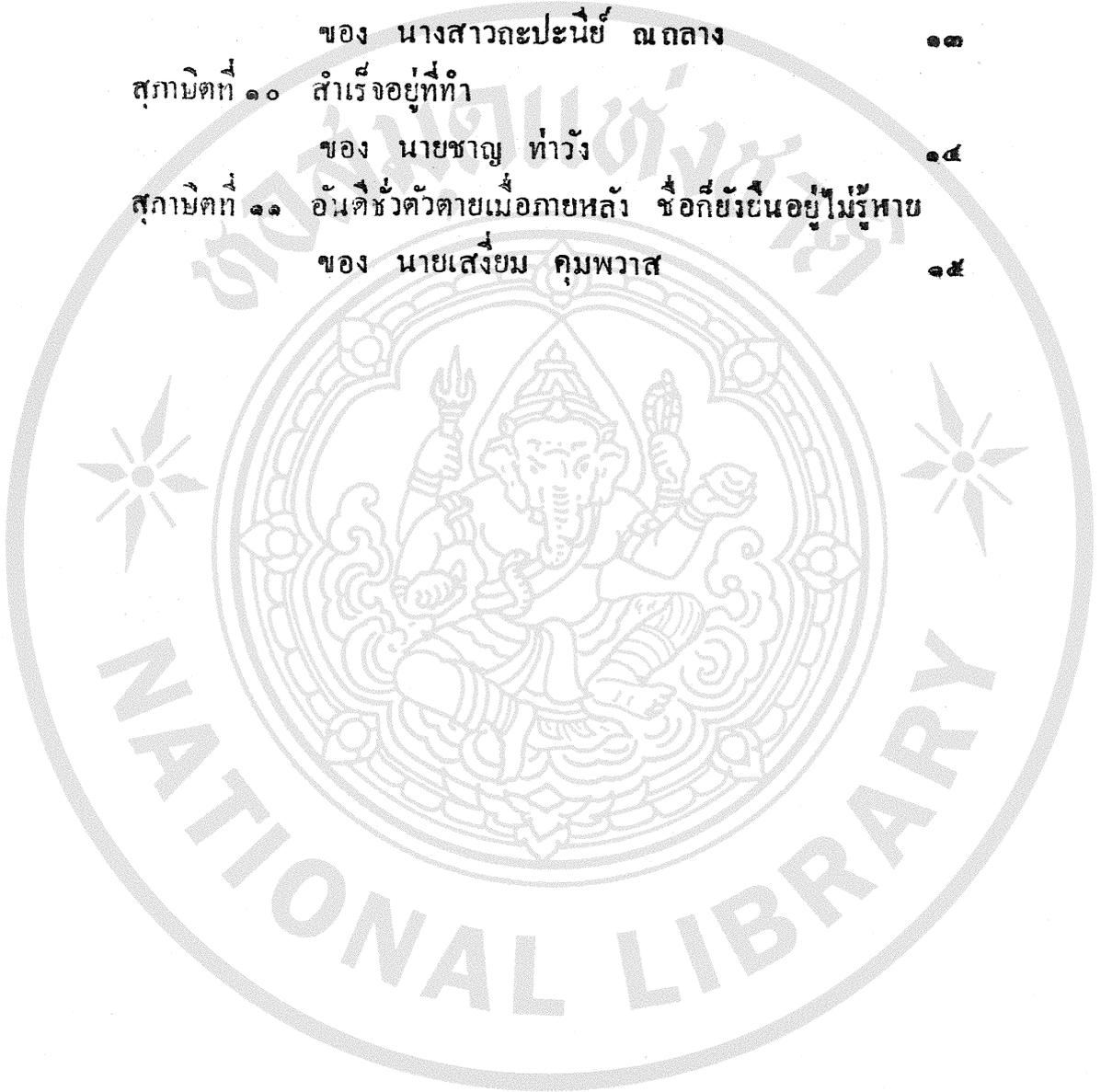
๑๑๔

๖๕๕
บัญชีเรื่อง

หน้า

สุภาษิตที่ ๑	รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง ของ นายเจือ สตะเวทิน	๑
สุภาษิตที่ ๒	ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา ของ นางสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	๒
สุภาษิตที่ ๓	มือไม้พายอย่าเอาเท้าราน้ำ ของ หม่อมหลวง วงศ์มรร อิศวากรณ์	๔
สุภาษิตที่ ๔	คนเป็นที่พึ่งแก่ตน ของ นายเพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ	๕
สุภาษิตที่ ๕	เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก ของ พระมหาสงบ พรหมณโชติ	๗
สุภาษิตที่ ๖	จับให้มั่น คั้นให้ตาย ของ นายเจือ สตะเวทิน	๘
สุภาษิตที่ ๗	เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย ของ นายคำ ศรีถนอม	๑๐
สุภาษิตที่ ๘	หนักก็เอา เบาก็สู้ ของ นายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์	๑๑

	หน้า
สุภาษิตที่ ๕ ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม	
ของ นางสาวตะปะนีย์ ฤทธกลาง	๑๓
สุภาษิตที่ ๑๐ สำเร็จอยู่ที่ทำ	
ของ นายชาญ ท้าววัง	๑๔
สุภาษิตที่ ๑๑ อันชั่วตัวตายเมื่อภายหลัง ชอกยั้งชอนอยู่ไม่รู่หาช	
ของ นายแสงยม คุ้มพवास	๑๕

บทประพันธ์อธิบายสุภาษิต

สุภาษิตที่ ๑

รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง

☆☆☆☆

๑. ฉันทนกาอาศัยขึงปีกหาง	ไปสู่วางที่ประดังคักตรงคังหมาย
รู้หลบหลีกปีกของประคองกาย	อินทรายมิให้ไถ่ได้ आवรณ
แมจะมีพรานไพรใจฉกาจ	คอยพิฆาตฆ่าด้วยธนูศร
ใช้ปีกหลบหางหลีกปลีกทางจร	ไม่ม้วยมรณร่อนลงระหว่างทาง
ฉันทนคนควรมักคิดพิเศษ	คือรู้เดชะหลบหลีกเหมือนปีกหาง
เขาบัญญัติเป็นปีกคอยกนกาง	สติเป็นหางออกด้วยช่วยเชิดชู
อินเชิงหนทไถ่ของไหววม	อย่าพึ่งยอมจนบัญญัตินำออกดู
ถึงเสียหลักกของหลบไถ่เนาตุ	ทงคองรูเชิงหลีกปลีกทนต

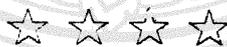
☆☆☆☆

อาศัย	พึ่ง, อยู่	ใน	ที่	หมาย	บึง	คุ้ม	ครอง,	กัน,	กัน				
	ถึง	ใช้			อิน	ทรา	ย	เครื่อง	กีดขวาง,	ภัย			
ประดัง	ความ	ต้องการ	ความ		อา	ว	รณ	ห้วง	โย,	กังวล			
	มุ่ง	หมาย	ทาง	ที่	พร	น		ผู้	หากิน	ใน	ทาง	จับ	สัตว์
	สง	คือ	ทาง	ที่				หรือ	ยิง	สัตว์	พร	น	ไพร
	การ	จะ	ไป					คือ	พร	น	บ		

ฉกาจ	ดูร้าย <u>โจรกาจ</u> คือ	วิเศษ	ดีเลิศ เยี่ยม
	โจรร้าย	เลิศ	อุบาย
พิฆาต	ฆ่า, ทำลาย	ปัญญา	ความรู้รอบรู้
ชนะศร	หน้าไม้, ปืน	สติ	ความรู้สึกรักตัว, ความ
ปลัด	หลักไป <u>ปลัดทางจร</u>		ระลึกได้
	คือ หลักทางไป	เชิดชู	ยกให้สูงขึ้น, ทำให้
ม้วยมรณ์	ตาย		ดีขึ้น
ว่อน	บิน	แข็ง	ท่วงท่า, อุบาย, ทาง
คติ	วิธี, แบบอย่าง	นำออกสู่	นำออก

สุภาษิตที่ ๒

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วตเป็นตรา

๑ ปากเป็นเอกเหมือนเสกมนตร์ ให้คนเชื่อ ฉลาดเหลือวาจาปรีชาฉาน
 จะกล่าวด้วยร้อยคำไม่ไร้ค่าญ เป็นรากฐานเทอดตนพันลำเค็ญ
 เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน เร่งสั่งควรเกี่ยวไว้ใช้ว่าเล่น
 การคำนวณควรชำนาญคุณหาเป็น ช่วยให้เห็นต้นก่นหาญทำคน

หนังสือเป็นทวีธาปัญญาเลิศ เรือนไปเถิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
 ยามยากแสนแสนคับไม่อบจน ไต่เตงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทั่ว
 ชั่วตเป็นตราประทับไว้กับโลก ยามวิโยคชพยับลำบาก
 ที่ศูนย์แยกแตกแหว่ส่วนชวต คงเป็นตลอดทวชวพาคิน

★★★★★

เอก	ที่หนึ่ง	ดำเคญ	ดำบาก
มนตรี	คำศักดิ์สิทธิ์, คาถา	โท	ที่สอง
	เสกมนตรีคือท่องคาถา	โบราณ	คนแต่ก่อน
	กล่าวคำศักดิ์สิทธิ์	สังวร	ระวัง
ปรีชา	ความรู้รอบ <u>ปรีชาฉาน</u>	เวีย	พึง
	คือ ร้อย่างกระจ่าง	คำนวณ	คิดเลข
	แจ่มแจ้ง	ชำนาญ	คล่องแคล่ว
ร้อยคำ	เรียบเรียงคำ	ท่า	ท่วงที
รำคาญ	ไม่สบายใจ, หงุดหงิด	ตรี	ที่สาม
	ใจ	เลิศ	ดีเยี่ยม
รากฐาน	หลักเบื้องต้น	ไว้	เสีย, ไม่มี
เทอด	ชู, ยก	ยาก	ลำบาก

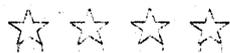
แค่นับ	ยากจน, ลำบาก	วิโยค	การจากไป
อับจน	สิ้นคิด	ชีพ	ชีวิต
ทวิ	เพิ่มขึ้น, มากขึ้น	ยิบ	ทำลาย
ตรา	เครื่องหมายสำคัญ	ดิบ	พันไป
	ตราประทับ คือ ตรา	ศูนย์	หายไป, หหมดไป
	ที่ตีไว้		

ศุภนิมิตที่ ๓

มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ

๐ เมื่อเราลงนาวาฝ่าลมคลื่น จะราบรื่นแด่นรุตถึงจุดหมาย
 ต้องร่วมมือแข่งขันช่วยกันพาย ทงหญิงชายอย่าเกียงเคียงมารยา
 มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ ถึงแม่เรือไม่คว่ำก็ช้าล่า
 เรือลำอื่นเขาไปไกลดิบตา แทนาวาเรายังชนไต้คลื่นลม
 เปรียบจะสร้างชาติไทยให้ใหญ่ยิ่ง ต้องรวมกันจริงจรงจึงเสร็จจสม
 ช่วยกันคิดเห็นวແດແแกงองปม ทียงตอขคอขระตมโตยจรงจรง
 อย่าใจเบาเอาแต่ตีตำหนิว่า จะเหมือนตงนาวาไม่ถึงฝั่ง
 มือไม่พายปากอย่าค่อนทอนกำลัง อาจพลาดพลั้งเรือจมลุ่มชาติเอย

นาวา	เรือ	ถ้ำ	ซ้ำ, สาย
ผ้า	ทวน	ลึบตา	ไกลมาก, สุดสายตา
วามริน	ปลอดภัย	ไต่	ต้านทาน
วุด	เร็ว	ปม	ปม ผ้าหรือเชือกที่
เกียง	ไม่ลงรอย, รังเกียจ		ขอควไว้ ในที่หมาย
เคียง	หลัก, หน		ถึง ข้อยากลำบาก
มารยา	สร้างทำ	ต้อย	ต่ำ
วา	ต้านทาน เอาเท้าราน้ำ	ระทม	รวมกำลังกัน
	คือ การเอาเท้าพาด	ต่ำหนี	ตีเคยน
	แคมเรือแล้วหย่อนลง	ค้อน	พุดตีเคยน
	ไปให้ระน้ำ	ทอน	ตัด

สุภาษิตที่ ๔

ตนเป็นทพงแก่ตน

☆☆☆☆

๑ เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง

ควรกระนึ่งพงตนทนกตพน

กตกิจพณชยการงานม้เกียรติ

อย่าหมายพงผู้ใดให้เขาหยัน

คิตมากบ่นตงหน้ามานะนำ

อย่าหยามเหยียดพาสหาว่างานทำ

หรือจะชอบวิชาอุตสาหกรรม เข็ญเล็กน้อยทำตามจนค่อยๆดีขึ้น
 เขาตั้งใจเป็นทุนหนุนหน้า เขาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
 เขาคงใจเป็นทุนหนุนหน้า ผลจะบรรลุประทุษย์
 เขาคงใจเป็นยานประสานกัน เงินและทองกองอยู่ประทุษย์
 เงินและทองกองอยู่ประทุษย์ คอยเปิดอ้ารับไม่จับได้
 ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกค้ำไป แหถมทองไทยพร้อมจะช่วย
 อำนวยเคย

☆☆☆☆☆

หยิ่ง	ดูหมิ่น	เยาะเย้ย	กตริกา	การเพาะปลูก
คะนอง	คิด		พนิชยการ	การค้า
บากบั่น	หมั่น		เกียรติ	ชื่อเสียง
มานะ	ความพยายาม		พยายามเหยียด	ดูถูก
พาด	แก่ง		ประทุษย์	หลักขณะ
อุตสาหกรรม	การทำสิ่งของ		จับได้	ได้
	เครื่องใช้		สิน	ทรัพย์
ตามถนัด	ความชำนาญ		กล้า	มาก
ฉัด	เลื่อน		แหถมทอง	ที่ตั้งของประเทศไทย
หนุน	รองให้สูงขึ้น		อำนวย	ให้ผล, ให้ประโยชน์
ยาน	เครื่องพาหนะต่างๆ			

มิตร	เพื่อน	ฉันทิน	เปลี่ยนแปลง
เทียม	ไม่แท้	อาจิน	เสมอ
เยียม	ตจจริง	ตำบถ	ถึน
ยุค	คราว	คบชน	คราวจำเป็น
วางใจ	ไว้ใจ	พะนอ	เอาใจ
คบ	ชอบพอกัน, เพื่อนกัน	เป็น	

สุภาษิตที่ ๒

จับใหม่ คนเหตตาย

☆☆☆☆☆

๑ จะทำการงานใดตองใจเต็ด

ทุ่มเทกำลังตงหน้าอย่าตะบอย

ตองเป็นนกดตอส ทรูเคลต

แล้วบกกมนนมานะตะเกยกตะกาย

ทำอะไรทำให้จริงตามกำหนด

เช่นค้ำชาวชาวทงนนเป็นบนเกวียน

ทำนนตคคตทน้อยจะพลอยยุง

แข่งเหมือนเพชรไม่ย่อแถที่ถถอย

ใครหวังคตยวราชรดคตงอตตาย

ผลสำเรจอยที่ไทนบักใจหมาย

ไม่เว้นววยถากถางให้ทางเตียน

ไม่จับจตผลผลตตตตตเสถียร

จะเด้าเรยนเรยนชยนใหม่คตง

ที่หมายมุงก็จะบิตตตประสงค

สุภาษิตที่ ๗

เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย

๑. อิ่มเสียน้อยเสียยากมากเสียง่าย นี่เป็นสายสืบเนื่องเรื่องถิเหนียว
 เสียนิดหน่อยคอยตระหนัไปทีเดียว ไม่เฉลียวถึงประโยชน์โทษและคุณ
 ครั้นจวนตัวกลัวภัยจึงไตร่คิด เอาทรัพย์ ตัดสินบนจนหัวหมุน
 เสียเท่าใตไม่ละถอยอมหมดทุน ถึงช่วยจุนได้ก็เห็นจะเซ่ญใจ
 น้อยเสียยากมากเสียง่ายอย่า— จงรอบคอบคิดพิจารณาเหตุการณ์

หมายชอบ

โฉน

ถ้าเสียน้อยเช่นประหยดตดตไฟ เสียตายโยยอมพลัดภัยดีเทอญ
 เสียทรัพย์เกอเพอกายสบายอยู่ เสียกายสู้สงวนปราณให้นานเนน
 เสียทุกสิ่งแม้ชวาทมเพอชาติเจริญ อย่าละเมินมั่งสงวนส่วนใหญ่เคย

ถิเหนียว	ตระหนั	ไม่ใช้ในเมื่อ	จุน	อุดหนุน,	ค้า
	ควรใช้		เซ่ญใจ	ยากจน	
เฉลียว	หวนกลิด		พิจารณา	ไตร่ตรอง	

สินบน	เงินหรือสิ่งของที่ให้ เป็นสินน้ำใจโดยขอ ให้ผู้รับทำการอย่าง ใดอย่างหนึ่งให้	เหตุการณ์ เรื่องราว ไฉน อย่างไร ประหยัด ใจแต่ที่ควร ตัดต้นไฟ ป้องกันแต่ต้นมิให้เกิด
ละถถ	ถอย, หยด	เหตุร้าย
พล้	ให้, บริจาค	ปราณ ชีวิต
เทอญ	เกิด	เนิ่น นาน, ช้า
สู้	ช่วยเหลือ, อุดหนุน	ชีวาตม์ ชีวิตของตน
สงวน	รักษา	เมิน ไม่ดูไม่แล

สุภาษิตที่ ๘

หนักเอา เบากู้

★★★★★

๑ เกิดเป็นไทยสมัยมุ่งพระคุณชาติ ต้องเก่งกาจทะมัดทะแมงเข้มแข็งยิ่ง
ทำงานเป็นกอบกำทำจริงจริง ไม่ทอดทิ้งเหล่าเหล่าหรือเฉะชา
จะหนักเบาเท่าใดไม่ย่อชน กัดฟันทนรับไว้ได้ทุกท่า
ถึงลำบากยากจนพันพรรณนา ไม่บ่นว่าอ่อนข้อข้อแท้ใจ
โดยตะเพาะในยามสงครามนี้ จักต้องมีมานะมั่นไม่หวั่นไหว

ต้องเข้มแข็งยิ่งกว่าในคราวใด ฝ่าพินัยทงหมดด้วยอดทน
 เมื่อต่างคนต่างเป็นเหมือนเช่นว่า จะก้าวหน้าสืบสมัยเพบดยผล
 พาทัวร์อดปดอดทกยไม่อับจน พาชาติพินัยพบตสวสดี

☆☆☆☆

ผะตุง	ค้ำจุน	อุบชื้อ	ลดความพยายาม
ทะมิตะแมง	องอาจ, ทำทางคึกคัก	ทอเท	ท้อถอย, อ่อนแอ
ทำงาน—	ทำจริงจัง, ทำอย่างมุ่ง	ไม่ทวน	หนักแน่น, ไม่เอน
เป็นกอบกำ	ให้สำเร็จเป็นหลัก	ไหว	เอียง
	ฐานมั่นคง	ครว	ครว
ทะเลาะทะเลาะ	ไม่แน่นอน	ฝ่าฟัน	ต่อสู้
แฉะฉ่า	ซ้ำ, เนื้อ, ปล่อย	สืบสมัย	ถึงคราว, ทุกลคราว
	ตามเรื่อง	ไพบูลย์ผล	ได้ผลเต็มเปี่ยม
ย้อยย่น	ท้อถอย	ปดอดทกย	พินัย
พรพรรณา	เล่า <u>พินพรรณา</u> คือ	พิบัติ	ความฉิบหาย
	ไม่สามารถจะนำมา	สวสดี	ความสุข, ความเจริญ
	กล่าวได้		

สุภาษิตที่ ๑๐

สำเร็จอยู่ที่ทำ

๑ ธรรมชาติมีอยู่เด่นเห็นไม่ยาก   หากทำมากผลที่ได้ย่อมไพศาล
 หากทำน้อยผลย่อมน้อยต้อยตามงาน   ไม่กอบการผลที่ได้ก็ไม่มี
 เพียงแต่คิดสร้างวิมานงานไม่ก่อ   หวังแต่รอโชคชานาน่าบัดดี
 ต่แต่พดงานไม่ทำชาสนต์   ทำเช่นนี้สำเร็จได้อย่างไรกัน
 จะหวังผลแต่ละคนต้องสร้างเหตุ   ผลสมเจตนกเพราะทำด้วย
 ความขยัน

‘ทำเป็นเหตุ’ นำ ‘สำเร็จเป็นผล’   ผลจะบรรลุดุเคษเพราะเหตุงาม
 พด’
 สมัยไทยสร้างไทยต้องใจมั่น   เพียรกับนพุนสำเร็จไม่เช็ดรวม
 ด้วย ‘พูดจริง ทำจริง’   ยิ่งทุกยาม จกเสริมความสวัสดีชยให้ชาติเขย

ที่รวม	คำสั่งสอนในพุทธ—	โศคชาติตา	เคราะห์ดีหรือเคราะห์
	ศาสนา <u>ธรรมคดี</u> คือ	ร้าย	
	ทางธรรม	ชั่ว	ขบขัน
ไพศาล	กว้างขวาง, มากมาย	สมเจตน์	สมใจ, สมความคิด
คิดสร้าง	—คิดใฝ่ฝันหรือคิดสร้าง	พูน	เพิ่ม
วิมาน	อะไรๆ อยู่แต่ในใจ	เข็ดขาม	เกรงกลัว, คร้าม

สุภาษิตที่ ๑๑

อนตชีวิตวตตายเมอภายหลง ชอกยงยนอญไม่รหายน

☆☆☆☆

๑ อนตชีวิตวตตายเมอภายหลง ชอกยงยนอญไม่รหายน

เหมือนดวงตราตอกประทับติดกับกาย เป็นเครื่องหมายบอกทั่วทุก
ตัวคน

อันความดีที่ทำประจำชีพ

ดังประทีปส่องสว่างกลางเวหน

ถ้าทำที่คิดตนเองเป็นของตน

ถึงวายชนม์ ชอกองคะนองไป

หอสมุดแห่งชาติ

โรจพิมพ์ตุรัสภา

INTERNATIONAL LIBRARY